

DOOR OSWIN SCHNEEWEISZ

Exacte cijfers zijn er niet, maar het aantal maaislachtoffers zou het aantal doodgereden reeën weleens kunnen overtreffen. Over maaiverliezen en wat beheerders kunnen doen.

Het voorjaar is de tijd van bloemetjes en bijtjes, van ontluikende bloemknoppen en fris nieuw leven, maar het is ook de tijd waarin boeren en loonwerkers weer het land op gaan voor de eerste maaisnede en vele jonge dieren de dood vinden onder maaimachines. Hazen, weidevogels, reeën, konijnen en jonge eenden: ze sneuvelen massaal, ondanks vele pogingen van onder meer de VHR om het tij te keren. Niemand weet om hoeveel dieren het precies gaat, maar "het zou mij niets verbazen als er jaarlijks meer reeën onder de combimaaiers terecht komen als onder auto's", zegt Rob Borst. Borst: "En dan heb ik het alleen over reeën. Niet over al het andere wild dat gedood wordt. Je kunt gerust stellen dat hier sprake is van een zorgelijke situatie waar echt iets aan moet gebeuren."

Magere Hein

Alleen Magere Hein maait nog met een zeis. De meeste machines die vandaag de dag over de graslanden trekken zijn vlijmscherpe wapens van wel zes meter breed. Ze kunnen soms wel een snelheid van twintig kilometer per uur bereiken en dragen niet zelden maaibalken aan voor-, achter- en zijkant. Geen jong haas, haas, reekalf of bodembroeder kan daaraan nog ontsnappen. Als het dat al zou doen, want reekalfjes, jonge hazen en bodembroeders vluchten niet bij dreigend gevaar, maar 'drukken' zich. Het is hun natuurlijke gedrag om zich bij gevaar te verschuilen en stil te blijven liggen. Met andere woorden: het ree is een kritisch meetpunt. Als er veel doodgemaaide reekalfjes in een veld gevonden worden kun je er gif

DE DOOD MAAIT MEE

op innemen dat veel andere dieren ook dood gemaaid zijn. Ook het mairegime is veranderd. Er wordt in sommige gebieden wel tot vijf keer per jaar gemaaid en niet zelden werkt men 's avonds met kunstverlichting door. Borst: "Boeren hebben op hun productiepercelen een vrijstelling om te maaien in het kader van de bedrijfsvoering. Natuurlijk moeten ook zij zorgvuldig handelen, maar de productieperiode van gras loopt nu eenmaal gelijk met die van de reproductietijd van de dieren. Steeds meer zie je ook het late maaien in terreinen. In juni gaan de motoren aan en half juli wordt 'vol gas' over de grasvegetaties gemaaid. Dat zijn precies de tijdstippen dat die jonge beesten in het veld liggen. Werd vroeger vooral het eerste legsel kapot gemaaid, waardoor er nog een tweede legsel groot kon worden. Tegenwoordig laten we het eerste legsel groot worden en maaien we het jonge spul dood."

Van binnen naar buiten

Vorig jaar gaf de VHR een folder uit, waarin wordt geadviseerd om van binnen naar buiten te maaien zodat meer wild langs de randen van het veld kan ontsnappen. Die methode kan een groot verschil (tot wel 80 procent) maken. "Voor de bewustwording onder boeren en loonwerkers is dat zeker een goed initiatief geweest, maar het zet nog te weinig zoden aan de dijk", stelt Borst. "Het probleem met algemene regels is dat ze meestal niet of te weinig worden nageleefd en ook verschilt de problematiek per gebied. In veenweide-gebieden heb je een andere situatie dan op kleigrond en zandgrond. Een boer die kuilgras maait werkt anders dan een boer op hooilanden. In gebieden met extensieve landbouw zie je relatief meer maai-verlies dan in gebieden die intensief bewerkt worden omdat er simpelweg meer wild aanwezig is en in een coulissen-landschap of gebieden met een afwisseling van bos en weidegronden zul je relatief meer slachtoffers onder reeën aantreffen."

Experimentele techniek

Hier en daar vinden opmerkelijke initiatieven plaats. Zo experimenteerde het waterschap Regge en Dinkel (sinds kort de Vechtstromen) met een gps-systeem waarbij warmtebronnen via infraroodsensoren en camera's werden gedetecteerd, maar dergelijke systemen zijn nog lang niet voldoende ontwikkeld. Een maaier kan moeilijk voor elke muis die door het gras kruipt zijn machine stil zetten. Verder is de apparatuur kostbaar, nog te storingsgevoelig en op een warme dagen zo goed als onbruikbaar.

Telgegevens

Borst: "Voorlopig hebben de WBE's nog een belangrijke taak te vervullen waarbij overleg tussen boer en faunabeheerder cruciaal is. Het is zeer nuttig als jagers een dag voordat de boer gaat maaien de plaatsen waar wild ligt in kaart brengen en stokken met zakken aanbrengen om de boer of loonwerker te waarschuwen. Ook zou het goed zijn om na het maaien het land eens te inspecteren, zodat we een beeld kunnen krijgen van de situatie. Waar we naar toe moeten, is dat beheerders exacte telgegevens in het Fauna Registratie Systeem gaan documenteren. We hebben telgegevens nodig. We moeten weten waar de hotspots zitten. Pas dan kunnen we gerichte maatregelen nemen. De jager/beheerder moet de boer daarop durven aanspreken, want wij zijn van oudsher de beschermers en beheerders van de wildstand. Een rol die door de focus op schadebestrijding de laatste decennia helaas op de achtergrond is geraakt.

Binnenkort verschijnt de werkgids Faunatechnisch Maaien van IPC. Hierin zijn alle methoden en technieken om maaislachtoffers zo veel mogelijk te voorkomen bijeen gebracht.